

ШВЕЦІЯ І ПАРТНЕРСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ІЗ СУСІДАМИ НА СХОДІ ЄВРОПИ В ЦІЛЯХ РОЗВИТКУ

Божко С. О.

Кандидат політичних наук, науковий співробітник науково-дослідної частини Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація. *В статті поставлено за мету вивчити підходи і пріоритети Швеції стосовно співробітництва Європейського союзу з країнами-сусідами на сході Європи. Дослідження цієї складової зовнішньої політики Стокгольма пояснюється його традиційною активністю на східному напрямку зовнішньої політики ЄС. Швеція була і є активним прихильником розширення ЄС і розвитку відносин з його новими країнами-сусідами, особливо східними. Східноєвропейська політика Стокгольма поєднує в собі багаторічний досвід (з 1960-х рр.) допомоги країнам «третього світу» в сфері розвитку та принципи і підхід Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС. Зацікавленість Швеції Східною Європою визначається низкою причин. Основні з них, на думку автора, дві. По-перше, це постійно властива для шведської соціал-демократії тенденція до розширення свого впливу, до поширення соціал-реформістської ідеології. по-друге, велику роль грає економічна заінтересованість, прагнення забезпечити на основі політичного й ідеологічного впливу доступ капіталу своєї держави до ринків збуту і гарантованих джерел сировини. Крім того, проявляючи активність на східному векторі, Швеція намагається підвищити свою вагу всередині ЄС і сприяти зміцненню безпеки і стабільності на його східних кордонах.*

Ключові слова: *Швеція, зовнішня політика, Європейський союз, Європейська політика сусідства, програма «Східне партнерство», міжнародна допомога в цілях розвитку.*

Роль Швеції в сучасних міжнародних відносинах значно перевищує її економічні та військові параметри. З другої половини ХХ ст. «питома вага» найбільшої скандинавської країни в світовій політиці значно зростала, що робить все більш проблематичним ігнорування її думки на різноманітних міжнародних форумах, навіть якщо мова йде про неспівпадіння підходів. Стокгольм виступає автором низки цінних ініціатив у рамках ООН та інших міжнародних організацій.

Після завершення міжблокового протистояння періоду «холодної війни» в 1992 р. Швеція відмовилась від ідеї нейтралітету як головного елементу її політики безпеки. Термін «нейтралітет» був замінений на вислів «військова позаблоковість». Зникнення радянської загрози відмінило необхідність у політиці нейтралітету, а членство з 1995 р. в ЄС зробило проведення такої політики неможливим. Євросоюз крім усього іншого – це політичний альянс. Нова формула, прийнята в Швеції в 1992 р., однак містила посилення на нейтралітет: шведське керівництво мало на меті показати, що країна зберігає можливість залишитися нейтральною у випадку війни. Різниця з попередньою доктриною полягає в тому, що нейтралітет є одним з варіантів політики, в той час, як протягом «холодної війни» він був єдиним можливим курсом в умовах воєнного конфлікту.

Термін «військова позаблоковість» означає для Швеції, з одного боку, дотримання політики неучасті у військових блоках, а, з іншого, активне міжнародне співробітництво в сфері розвитку торгівлі, захисту прав людини, запобігання конфліктів та залучення у загальносвітові та європейські інтеграційні процеси.

Крім того, з 1980-х рр. Швеція в своїй зовнішній політиці дотримується концепції «всеосяжної безпеки» (англ. мовою «comprehensive security»)¹. Стокгольм визначає наступні інструменти досягнення «всеосяжної безпеки»: операції з підтримки миру, гуманітарні місії, «демократичний, соціальний, економічний і екологічний розвиток», регіональне співробітництво і «міцні політичні та економічні відносини між демократичними державами» [11, с. 9-10].

Що стосується географічних векторів зовнішньої політики Швеції, то природним і ключовим пріоритетом для неї як країни, що територіально знаходиться в Європі, є європейська інтеграція, а засобом реалізації цього пріоритету є членство в Європейському Союзі. Протягом вже 20 років перебування в ЄС Стокгольм продемонстрував своє в загальному позитивне ставлення до поглиблення і розширення інтеграційних процесів. Швеція досить стримано ставиться до процесів наднаціоналізації всередині євроспільноти, але підтримує поглиблення інтеграції на міжурядовому рівні. З іншого ж боку, вона була і є активним прихильником розширення ЄС і розвитку відносин з його новими країнами-сусідами, особливо східними.

Після останнього етапу розширення ЄС в 2004 і 2007 рр. його східні кордони перетнули пострадянський простір. Новими сусідами Євросоюзу стали Білорусь, Україна і Молдова. Крім того, Європейське співтовариство географічно ще ближче наблизилось до регіону Чорного моря і Кавказу. Ця нова геополітична ситуація створила як додаткові можливості, так і збільшені ризики. Мова йде про те, що країни на схід від ЄС, з одного боку, стають об'єктом економічного проникнення, «господарським майданчиком», вивільненим внаслідок відходу потужного економічного гравця в особі колишнього СРСР. З іншого ж боку, вони є проблемним полем безпеки на периферії ЄС, джерелом і транзитером цілої низки загроз як традиційній, так і т. зв. «м'якій» безпеці. З огляду на це, держави-члени Європейського співтовариства зацікавлені в нейтралізації викликів безпеці шляхом реалізації різноманітних програм підтримки реформ у суспільно-політичній і соціально-економічній сферах нових держав-сусідів. Основна ж ціль західноєвропейських країн – це забезпечення сприятливих умов для розвитку власної національної економіки і зокрема її зовнішньоекономічної складової. Мова йде, перш за все, про необхідність задоволення експортних потреб транснаціональних корпорацій, малих і середніх підприємств. Стабільні периферія і зовнішнє оточення Європи – це місце збуту товарів, розміщення екологічно шкідливих виробництв, які постачатимуть продукцію з низькою собівартістю за рахунок використання дешевої робочої сили.

Зовнішня політика ЄС на його кордонах концептуалізована в програмі «Європейська політика сусідства», реалізація якої розпочалась у 2004 р. За роки своєї дії вона продемонструвала обмежену ефективність через низький рівень її фінансового й інституційного забезпечення і в цілому узагальнений підхід до співробітництва з сусідами. Тому на сучасному етапі Брюссель прагне реформувати власну політику сусідства шляхом збільшення фінансування і застосування більш диференційованого підходу стосовно країн-партнерів, з огляду на зовнішньополітичні пріоритети останніх і їхні успіхи в реалізації реформ.

Новою ініціативою в цьому плані є схвалена Європейською Радою в грудні 2008 р. Програма «Східне партнерство». Цей проект розроблений спільно Польщею і Швецією і передбачає поглиблення відносин ЄС з Україною, Молдовою, Білоруссю, Грузією, Вірменією і Азербайджаном.

¹ Зміст цього поняття полягає в тому, що безпека існує або не існує на декількох рівнях, починаючи від індивідуального, продовжуючи національним і закінчуючи міжнародним і глобальним. До компонентів «всеосяжної безпеки» належить не тільки військовий, але й економічний компонент та компоненти навколишнього середовища і прав людини.

Співавторство Швеції в розробці нового формату відносин ЄС із сусідами є свідченням традиційної активності Стокгольму на східному напрямку зовнішньої політики Євросоюзу. Виходячи з цього, вивчення підходу і пріоритетів Швеції стосовно співробітництва Євросоюзу з країнами-сусідами на сході може бути корисним з точки зору прогнозування напрямів розвитку політики східного сусідства ЄС і планування зовнішньої політики України в сфері європейської інтеграції. Крім того, реалізація програми «Східного партнерства» має збагатити емпіричну базу наукового аналізу Спільної зовнішньої і безпекової політики Євросоюзу.

Одразу ж слід зазначити, що Швеція з часів завершення «холодної війни» проводила досить активну політику в Центральній-Східній Європі, в основу якої була покладена допомога в сфері розвитку. Зусилля Швеції базувались на великому досвіді допомоги країнам «третього світу» в сфері міжнародного розвитку протягом 1960-1980 рр.

Особливості шведської політики в сфері міжнародного розвитку. Важливий аспект діяльності шведського уряду – це політика в сфері міжнародного розвитку. Шведська політика співробітництва в галузі розвитку спрямована на подолання бідності, підтримку демократії й захист прав людини, сприяння прогресивному урядуванню, соціальному та економічному розвитку, досягнення рівності між чоловіками й жінками і сталого розвитку.

Об'єктами допомоги Стокгольму виступають країни, що розвиваються², а також з 1990-х рр. країни колишнього соціалістичного табору.

Зацікавленість Швеції до зазначеної категорії держав визначається низкою причин. По-перше, постійно властивою для шведської соціал-демократії тенденцією до розширення свого впливу, до поширення соціал-реформістської ідеології. Країни, що розвиваються, і країни перехідного періоду, де ще досить нечітко виражена суспільна диференціація, і де широко відкриті двері для проникнення «зовнішніх» ідеологій, представляють для соціал-демократів привабливе поле діяльності. Причому соціал-демократи Швеції та й у цілому Скандинавії мають декілька істотних переваг перед європейськими колегами у своєму впливі на країни перехідного періоду – тривалий досвід перебування при владі і визнані досягнення в соціальній сфері, а головне «неколоніальне минуле» цих держав [3, с. 249].

По-друге, велику роль грає економічна заінтересованість, прагнення забезпечити на основі політичного й ідеологічного впливу доступ капіталу своєї держави до ринків збуту і що особливо важливо в даний час – гарантованих джерел сировини. В цьому контексті інтереси шведських монополій традиційно здійснюють досить відчутний вплив на зовнішньополітичну діяльність державних органів, які поставлені перед необхідністю створювати сприятливий клімат для економічної експансії монополій. Справа в тому, що розвиток нових галузей, менш прив'язаних до національних природних ресурсів, відкрив можливість розміщувати спеціалізоване виробництво практично в будь-якій країні. Особливо швидко експорт капіталу зі Швеції почав зростати з 1960-х років ХХ ст., з того часу зовнішні ринки продовжують виступати одним з найважливіших факторів економічного розвитку Швеції.

Зовнішньоекономічні зв'язки Швеції з країнами, що розвиваються здійснюються по трьох напрямках: по лінії зовнішньої торгівлі, експорту приватного капіталу і державної допомоги, яка є відносно невеликою за обсягом. Останньою обставиною можна пояснити критичне ставлення шведських соціал-демократичних теоретиків до західної «допомоги» цим країнам. Г. Мюрдаль, наприклад вважав, що програми розвитку, що базуються на іно-

² Інтерес Швеції до країн, що розвиваються, зростав у міру появи з 1940-х рр. на міжнародній арені все нових звільнених від колоніального гніту держав.

земній допомозі, сприяють стагнації і підсилення допомоги може бути потрібним лише для запобігання занепаду [7, с. 187].

Характерна риса шведської допомоги: хоча вона залежить від товарних поставок донора і передбачає часткове повернення виробничих витрат, все ж значна доля вкладених державних капіталів не повертається. Ця обставина пояснює, чим викликана така популярність допомоги зі Швеції в країнах, що розвиваються [3, с. 256].

Таким чином, діяльність Швеції в сфері міжнародного розвитку дозволяє останній розширити обрії зовнішньополітичного маневрування і отримати економічні і політичні дивіденди.

Позиція Швеції щодо східного виміру Європейської політики сусідства. На сучасному етапі зовнішня політика Швеції відносно нових східних сусідів ЄС керується як ідеологічними мотивами, а саме принципами сприяння міжнародному розвитку, зміцнення демократії і вільного ринку, так і прагматичними інтересами економічного (експорт товарів і капіталу тощо) і політичного (забезпечення політичної стабільності на східних кордонах ЄС) порядку. Причому реалізація ідеологічних настанов слугує досягненню суто практичних економічних і політичних цілей.

Співробітництво в сфері розвитку з країнами Центральної і Східної Європи Швеція розпочала в 1989 р. з метою підтримання процесу їх трансформації у демократичні держави з ринковою економікою, а також для прискорення їхньої інтеграції в міжнародне співтовариство. На таке співробітництво вона щороку виділяє 1 млрд. шведських крон.

З огляду на геополітичний імператив, головними донорами Стокгольму поступово стали її найближчі сусіди на сході і південному сході. Так відповідно до Програми шведського уряду «Співробітництво з країнами Центральної та Східної Європи (1999-2001 рр.)» як пріоритетне виділялось співробітництво з Естонією, Литвою, Латвією, Польщею, Росією та Україною. Основними напрямками були сприяння розширенню ЄС, подальша європейська інтеграція перелічених країн та надання їм допомоги у соціальній, економічній, політичній сфері, а також в охороні навколишнього середовища [6, с. 2].

Після вступу прибалтійських країн і Польщі до ЄС і приєднання їх у такий спосіб до великих фондів соціально-економічної допомоги пріоритетними для Швеції стали Україна, Росія і Молдова, а також країни Південного Кавказу: Грузія, Азербайджан і Вірменія. Першість України пояснювалась найбільшим поступом у демократичному розвитку порівняно з іншими реципієнтами допомоги, а також швидкий темп росту товарообігу, який у 2008 р. досяг позначки в 1 млрд. дол. США на рік.

У більшості випадків проекти співробітництва реалізуються через Шведське міжнародне агентство розвитку (SIDA), а саме його Департамент країн Східної Європи, Шведський інститут і такі установи спеціальної спрямованості, як Національна рада з охорони довкілля, Національний інститут з радіаційної безпеки та Національна інспекція з ядерної енергії. За питання співробітництва в галузі посилення безпеки відповідає Міністерство закордонних справ Швеції. Значна частина програм співробітництва реалізується через програми Європейського Союзу, спрямовані на країни Східної Європи, наприклад Програму технічної допомоги країнам СНД і Монголії (TACIS) і Європейську політику сусідства (ENP).

Головні цілі співробітництва – сприяти зміцненню спільної безпеки, поглиблювати культуру демократії, підтримувати сприятливі для суспільства економічні перетворення і екологічно виправданий розвиток.

Свою активність на східному напрямку зовнішньої політики ЄС Швеція продемонструвала в першому півріччі 2001 р. під час головування в Європейській Раді. Тоді у роз-

виток політики ЄС у Східній Європі вона запропонувала нову схему «трикутника» тристоронні модальності співробітництва за формулою «країна з ЄС-15 країна-кандидат ЄС східний сусід». Ця схема була взята до реалізації і знайшла своє втілення зокрема в діяльності єврорегіонів і цілої низки тристоронніх програм співробітництва в сфері розвитку.

Що стосується політики Швеції щодо України, то за обсягами допомоги їй Стокгольм входить у десятку найбільших її іноземних донорів і посідає друге місце серед країн Європи (після ФРН).

Співробітництво між Швецією і Україною спрямовується насамперед на передачу знань, обмін інформацією та розвиток організацій державного і недержавного сектору, що підтримують процес реформ. У відповідності з Програмою уряду Швеції ресурси вкладаються і будуть вкладатися тільки в ті галузі, де українській стороні бракує засобів, а також виходити з місцевих пріоритетів і можливостей.

Швеція, як про це говориться у Програмі, повинна активно сприяти боротьбі за чистоту навколишнього середовища й підвищенню надійності енергетичної системи в Україні, виділивши, зокрема, кошти на передінвестиційні розробки за ініціативою ЄБРР або Всесвітнього банку. Зазначається, що Україну потрібно до певної міри залучити до екологічного співробітництва в регіоні Балтійського моря, тому що річка Буг має непрямої вихід до нього, і є, таким чином, джерелом забруднення Балтійського моря. Тож рівень чистоти Львова стає частиною власних інтересів Швеції.

Перевага надається також заходам, які сприяють інтеграції України в структури європейського співробітництва. Ці заходи постійно координуються і проводяться консультації з партнерами цього співробітництва, наприклад, Європейським Союзом, Всесвітнім банком, Європейським банком реконструкції і розвитку (ЄБРР), а також з іншими великими партнерами двостороннього співробітництва і країнами Північної Європи.

В черговій Стратегії Швеції щодо України на період 2009-2013 рр. передбачалась реалізація наступних напрямків співробітництва – підтримка демократичного управління і забезпечення прав людини, захист навколишнього середовища, впровадження європейських екологічних стандартів і підвищення енергоефективності [10, с. 5-6].

Важливу роль в шведсько-українських контактах відіграє популяризація спільної культурно-історичної спадщини з метою зближення між народами і формування європейської ідентичності України.

Програма «Східне партнерство» як один з пріоритетів головування Швеції в Європейському Союзі в другому півріччі 2009 р. В заявах шведського уряду і опозиції щодо пріоритетів головування Швеції в ЄС була постійно присутня теза про Програму «Східне партнерство». До прикладу, прем'єр-міністр Швеції К. Рейнфельдт під час парламентських дебатів у шведському Риксдазі в жовтні 2008 р., звітуючи про свою участь у черговому засіданні Європейської Ради, відмітив, що «...започаткування східного партнерства є важливою справою і ЄС у такий спосіб підтвердив своє зацікавлення в подальшому поглибленні співробітництва із сусідніми країнами на сході» [4; 9]. Нову ініціативу підтримала і опозиційна Соціально-демократична партія Швеції, яка виступала за посилення підтримки демократичного розвитку Білорусі, України і Молдови і можливість залучення цих країн у майбутньому до лав ЄС [8, с. 11]. Народна ж партія Швеції (учасник урядової коаліції) в особі депутата національного парламенту М. Андреассона (з огляду на відсутність згадки в польсько-шведському документі про перспективу членства в ЄС) закликала також подати чіткий сигнал про євроінтеграційну перспективу тим сусідам на сході, які виконують Копенгагенські критерії.

Проект «Східне партнерство» передбачає три основних вектори співробітництва: поступове створення єдиної зони вільної торгівлі, підготовку до введення безвізового режиму й послідовне підключення країн-учасниць до єдиної європейської енергосистеми. Крім України, програма розрахована на Молдавію, Грузію, Вірменію й Азербайджан, а в перспективі Білорусь, якщо Мінськ зважиться на реформування нинішнього політичного укладу [1].

Це політика, що базується на диференційному підході співпраці з кожним з партнерів і присвячена підтримці кожної окремої країни з урахуванням її особливостей та темпів розвитку. Така ініціатива має наступні головні пункти:

- нові угоди про асоціацію для тих країн, які прагнуть і готові брати на себе відповідні далекосяжні зобов'язання з ЄС;
- комплексні програми за фінансової підтримки ЄС для покращення адміністративної спроможності країн-партнерів;
- поступова інтеграція в економіку ЄС (із дотриманням асиметрії, необхідної економікам країн-партнерів), включаючи юридичні зобов'язання щодо наближення регуляторних норм;
- заохочення країн-партнерів до розвитку мережі вільної торгівлі між ними;
- укладення «договорів мобільності та безпеки», які сприятимуть простішому легальному перетину кордону ЄС, посилюючи при цьому заходи, спрямовані на боротьбу з корупцією, організованою злочинністю та незаконною міграцією. Ці договори також передбачатимуть приведення системи притулків у відповідність стандартам ЄС і створення інтегрованих структур управління кордонами;
- Європейська Комісія вивчить можливості для розвитку трудової мобільності з перспективою більшої відкритості ринків праці ЄС;
- програми, спрямовані на соціально-економічний розвиток країн-партнерів;
- створення чотирьох багатосторонніх політичних платформ: демократія, належне управління та стабільність; економічна інтеграція та зближення з політичними курсами ЄС; енергетична безпека; контакти між громадянами для подальшої підтримки окремих реформ країн-партнерів;
- ключові ініціативи: програма інтегрованого управління кордонами; сприяння розвитку малих і середніх підприємств; сприяння розвитку регіональних ринків електроенергії, енергоефективності та відновлюваних джерел енергії; розвиток Південного енергетичного коридору; співпраця з попередження стихійних лих і техногенних аварій, готовності до них і реагування;
- посилення соціально-культурних контактів і більше залучення громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін, включаючи Європейський парламент.

Помітне останнім часом посилення активності шведської дипломатії на східному напрямі — це й один зі способів збільшити політичну вагу Стокгольма в євроспільноті. Крім цього Швеція має ще два пріоритети. А саме: турбота про екологію і розвиток соціального капіталу (що вписується у скандинавську модель добробуту), а також співпрацю в басейні Балтійського моря. Тут відведена певна роль Україні, а конкретно: Волинській, Львівській та Закарпатській областям, які в номенклатурі ЄС належать до Регіону Балтії. Делегатів із цих областей запрошують до праці в рамках єврорегіону «Балтика».

Пріоритетом шведського головування в ЄС у 2009 р. була підготовка європейської стратегії для Балтійського моря. І саме в такий спосіб Швеція планує поєднати два пріоритети: зміцнення Балтії та інтегрування південного сходу Європи в єдине європейське русло. Ефектом такої політики може бути формування північного виміру європейської ін-

теграції України, наповненого конкретними українсько-польсько-скандинавськими проектами з царини екології, транспорту та гуманітарної сфери [2].

Асоціація неурядових організацій «Коаліція чистої Балтики» проводила дослідження західноукраїнських річок і за його результатами визначила джерела екологічних проблем і запропонувала спільні дії для їх вирішення (за фінансового сприяння скандинавів) [2]. Так головним джерелом забруднення українського походження стала каналізаційна система м. Львів. Відповідно протягом декількох років шведський уряд разом з іншими іноземними донорами виділяв чималі кошти на ремонтні та модернізаційні роботи у львівській системі водовідведення.

Українській стороні також корисно враховувати, що сьогодні низка мереж балтійсько-північноєвропейської співпраці (Балтійсько-нордичне парламентське співробітництво, програма «Зміцнене партнерство в Північній Європі» (Enhanced Partnership in Northern Europe, E-PINE), що спонсорується США) шукають можливостей співпраці з новими сусідами ЄС на сході, в тому числі з Україною [5]. Така діяльність пояснюється прагненням самоактуалізації акторів у ширшому європейському контексті. Так вже є досвід проведення семінарів з міжнародної проблематики в рамках E-PINE за участі експертів з США, балтійських і нордичних країн та України. Цей напрям може стати додатковим ресурсом європейської інтеграції офіційного Києва.

Швеція також докладає великих зусиль для того, щоб досягти єдності поглядів (серед іншого і щодо політики сусідства) серед нових членів євроспільноти напередодні засідань Ради Міністрів ЄС. В Брюсселі вже визнають існування нової балтійсько-нордичної групи 3+3 (Естонія, Латвія і Литва + Данія, Фінляндія і Швеція), однак інституційні форми такої єдності поки що немає. Ситуацію ускладнюють правила прийняття рішень. У випадку прийняття рішень більшістю, голосів шести вищезазначених членів (навіть якщо допомагатимуть балтійські ФРН і Польща) не вистачатиме для блокування або ухвалення пропозицій.

Висновки. На основі вивчення джерел і матеріалів можна зробити такі висновки.

В офіційних заявах уряду Швеції поглиблення співробітництва ЄС із сусідами на сході декларується як один з пріоритетів діяльності Стокгольму в Європейському Союзі поряд із продовженням інституційних реформ у ЄС, економічним розвитком, охороною довкілля і боротьбою з фінансово-економічною кризою.

На нашу думку, посилення активності Швеції на східному векторі зовнішньої політики має на меті збільшити поле зовнішньополітичного маневрування Стокгольму в умовах погіршення відносин ЄС – Росія, уникаючи при цьому конкретних політичних і значних фінансових зобов'язань щодо східних партнерів; підвищити свою вагу всередині Євросоюзу; сприяти зміцненню безпеки і стабільності на його східних кордонах і створити сприятливий клімат для розвитку економічного співробітництва з країнами-партнерами. Причому на офіційному рівні Швеція не відкидає перспективу членства в ЄС тих країн на сході, які виконуватимуть «Копенгагенські критерії».

Крім того, Європейську політику сусідства Стокгольм розглядає як один із засобів поширення ідеології скандинавської моделі суспільного добробуту; це може покращити імідж Швеції в країнах-сусідах і принести економічні і політичні дивіденди.

В цілому ж висунення Швецією разом із Польщею нового проекту політики сусідства на сході ще раз свідчить про зростаючу роль малих європейських країн у сучасних міжнародних відносинах, що є одним з наслідків зміцнення принципів спільної безпеки і відповідає інтересам миру і взаєморозуміння між народами.

Список використаної літератури

1. Калиновская Е. Вместо соседства – партнерство / Е. Калиновская // Эксперт (Украина), № 49, 15-21 декабря 2008 г. – Режим доступа: <http://smi.liga.net/articles/IT087504.html>.
2. Логінов Я. Північний вимір євроінтеграції України — які перспективи? / Я. Логінов // Дзеркало тижня. № 3, 2009. Режим доступа: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/pivnichniy_vimir_evrointegratsiyi_ukrayini_yaki_perspektivi.html.
3. Тимашкова О. К. Скандинавская социал-демократия на современном этапе / О. К. Тимашкова. – М. : Наука, 1978. – 272 с.
4. Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 15 och 16 oktober, Anf. 20 Statsminister Fredrik Reinfeldt (m) Kammarens protokoll Riksdagens protokoll 2008/09:17 Onsdagen den 22 oktober 2008.
5. Joint Baltic Assembly – Nordic Council Ad Hoc Working Group Report on Baltic – Nordic Parliamentary Cooperation (28. 04. 2005). – 7 p. – Access mode: <http://www.norden.org>.
6. Landstrategi för utvecklingssamarbetet med Ukraina: 1999-2001. – Stockholm : UD:s informationsbyrå, 1999. – S. 2.
7. Myrdal G. Asian Drama: An Inquiry into the Poverty of Nations / G. Myrdal. – N.Y. : Pantheon Books, 1968. – V. 3. – 754 p.
8. Socialdemokraternas prioriteringar inför EU-ordförandeskapet 2009. 14. 05. 2008. – Access mode: http://www.socialdemokraterna.se/upload/Rapporter/Socialdemokratiska_prioriteringar_infor_EU-ordf09.pdf.
9. Statement of Government Policy in the Parliamentary Debate on Foreign Affairs, Wednesday, 18 February 2009. – 14 p. – Access mode: <http://www.government.se/contentassets/ff96024a3dd24feeab1ff4abccb45e43/statement-of-government-policy-in-the-parliamentary-debate-on-foreign-affairs-2009>.
10. Strategi för utvecklingssamarbetet med Ukraina: 2009-2013. – Stockholm: UD:s informationsbyrå, 2009. – S. 7-8.
11. Sweden in Europe and in the World: Conclusions of a Report on Security Policy by the Swedish Parliamentary Defence Commission. – Stockholm: Ministry of Defence, 1995. – P. 9-10.

EASTERN EUROPEAN VECTOR OF SWEDISH FOREIGN POLICY

Bozhko S. O.

Candidate of Political Sciences (Ph D), Research Fellow at the Research Unit of the Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Abstract. *The aim of the article is to study approaches and priorities of Sweden regarding cooperation of the European Union with the neighboring countries in Eastern Europe. The research of this element in Stockholm's foreign policy is explained by its traditional activity on the eastern direction of the EU's foreign policy. Sweden was and is an active supporter of the EU enlargement and development of relations with its new neighbors, eastern ones in particular. Stockholm's Eastern European policy combines the multi-year experience (from 1960s) of aiding countries of «the third world» in the development sphere and the principles and approach of the Common Foreign and Security Policy of the EU. The interest of Sweden in Eastern Europe is determined by a range of reasons. In the author's view, the main of them are the following two. Firstly, it is permanently characteristic for the Swedish social democracy tendency towards the enlargement of its influence, towards the spread of social reformist ideology. Sec-*

ondly, the economic interest, striving to secure Swedish capital access to sale markets and guaranteed sources of raw materials on the basis of political and ideological influence plays a big role. Besides, by demonstrating activity on the eastern vector Sweden intends to raise its weight within the EU and promote strengthening of security and stability on its eastern borders.

Key words: Sweden, foreign policy, European Union, European neighborhood policy, «Eastern Partnership» program, international development aid.

Referances

1. Kalinovskaya E. Vmesto sosedstva partniorstvo / E. Kalinovskaya // Ekspert (Ukraina), № 49, 15-21 dekabria 2008 g. Rezhim dostupa: <http://smi.liga.net/articles/IT087504.html>.
2. Loginov Y. Pivnichnyi vimir ievrointegratsii Ukrainy iaki perspektyvy? / Y. Loginov // Dzerkalo tyzhnia. № 3, 2009. Rezhym dostupu: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/pivnichniy_vimir_evrointegratsiyi_ukrayini_yaki_perspektivi.html.
3. Timashkova O. K. Skandinavskaia sotsial-demokratia na sovremennom etape / O. K. Timashkova. – M.: Nauka, 1978. – 272 s.
4. Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 15 och 16 oktober, Anf. 20 Statsminister Fredrik Reinfeldt (m) Kammarens protokoll Riksdagens protokoll 2008/09:17 Onsdagen den 22 oktober 2008.
5. Joint Baltic Assembly – Nordic Council Ad Hoc Working Group Report on Baltic – Nordic Parliamentary Cooperation (28.04.2005). – 7 p. – Access mode: <http://www.norden.org>.
6. Landstrategi för utvecklingssamarbetet med Ukraina: 1999-2001. – Stockholm: UD:s informationsbyrå, 1999. – S. 2.
7. Myrdal G. Asian Drama: An Inquiry into the Poverty of Nations / G. Myrdal. – N.Y. : Pantheon Books, 1968. – V. 3. – 754 p.
8. Socialdemokraternas prioriteringar inför EU-ordförandeskapet 2009. 14. 05. 2008. Access mode: http://www.socialdemokraterna.se/upload/Rapporter/Socialdemokratiska_prioriteringar_infor_EU-ordf09.pdf.
9. Statement of Government Policy in the Parliamentary Debate on Foreign Affairs, Wednesday, 18 February 2009. – 14 p. – Access mode: <http://www.government.se/contentassets/ff96024a3dd24feeab1ff4abccb45e43/statement-of-government-policy-in-the-parliamentary-debate-on-foreign-affairs-2009>.
10. Strategi för utvecklingssamarbetet med Ukraina: 2009-2013. – Stockholm: UD:s informationsbyrå, 2009. – S. 7-8.
11. Sweden in Europe and in the World: Conclusions of a Report on Security Policy by the Swedish Parliamentary Defence Commission. – Stockholm: Ministry of Defence, 1995. – P. 9-10.

ВОСТОЧНОЕВРОПЕЙСКИЙ ВЕКТОР ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ ШВЕЦИИ

Божко С. О.

Кандидат политических наук, научный сотрудник научно-исследовательской части Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Аннотация. В статье поставлена цель изучить подходы и приоритеты Швеции относительно сотрудничества Европейского союза со странами-соседями на востоке Европы. Исследование этой составляющей внешней политики Стокгольма объясняется его традиционной активностью на восточном направлении внешней политики ЕС. Швеция была и является активным сторонником расширения ЕС и развития отношений с его новыми странами-соседями, особенно восточными. Восточноевропейская политика Стокгольма сочетает в себе многолетний опыт (с 1960-х гг.) помощи странам «третьего мира» в сфере развития и принципы и подход Общей внешней политики и политики безопасности ЕС. Заинтересованность Швеции Восточной Европой определяется рядом причин. Основные из них, по мнению автора, две. Во-первых, это постоянно характерная для шведской социал-демократии тенденция к расширению своего влияния, к распространению социал-реформистской идеологии. Во-вторых, большую роль играет экономическая заинтересованность, стремление обеспечить на основе политического и идеологического влияния доступ капитала своего государства к рынкам сбыта и гаран-

тированных источников сырья. Кроме того, проявляя активность на восточном векторе, Швеция пытается повысить свой вес внутри ЕС и способствовать укреплению безопасности и стабильности на его восточных границах.

Ключевые слова: *Швеция, внешняя политика, Европейский союз, Европейская политика соседства, программа «Восточное партнерство», международная помощь в целях развития.*